Rheoli prinder meddyginiaethau yng Nghymru

Gwybodaeth i gleifion

Beth yw prinder meddyginiaethau?

Rhoddir dros 80 miliwn o bresgripsiynau yng Nghymru bob blwyddyn, ac mae'r rhan fwyaf o'r meddyginiaethau hynny'n cael eu dosbarthu heb broblemau. Ond weithiau nid yw cyflenwad y DU o feddyginiaeth yn ateb ein galw amdano. O ganlyniad, efallai y bydd **prinder yn y cyflenwad o feddyginiaethau penodol**.

Gall prinder amharu ar eich cyflenwad meddyginiaethau rheolaidd, a all achosi straen a gofid. Rydyn ni'n gwybod pa mor bwysig yw hi i chi gael eich meddyginiaethau mewn pryd. Ar draws y GIG yng Nghymru, mae llawer o bobl yn gweithio'n galed i gyfyngu ar unrhyw brinder yn eich cyflenwad meddyginiaeth. O ganlyniad, **nid yw'r rhan fwyaf o brinder yn effeithio ar gyflenwad i gleifion**.

Pam mae prinder meddyginiaethau yn digwydd?

Gall prinder gael ei achosi gan ffactorau fel:

- cynnydd annisgwyl yn y galw
- problemau gyda gweithgynhyrchu
- problemau gyda dosbarthu neu gludo
- mae gwneuthurwr yn rhoi'r gorau i wneud meddyginiaeth
- digwyddiadau neu drychinebau mawr nas rhagwelwyd.

Beth sy'n digwydd yng Nghymru pan fo prinder meddyginiaethau?

Os oes prinder, mae Llywodraeth Cymru a'r GIG yn gweithio gyda Grŵp Cynghori ar Brinder Meddyginiaethau Cymru, Llywodraeth y DU, gweithgynhyrchwyr a chyflenwyr meddyginiaethau. Eu nod yw sicrhau nad yw prinder yn amharu ar gyflenwad.

Fodd bynnag, pan allai prinder amharu ar y cyflenwad, mae Llywodraeth Cymru yn dweud wrth weithwyr gofal iechyd sy'n rhagnodi, cyflenwi a darparu meddyginiaethau:

- pa mor hir y disgwylir i'r prinder bara
- pa fersiynau eraill o'r un feddyginiaeth sydd heb brinder
- pa feddyginiaethau eraill sy'n trin yr un cyflwr ac y gellir eu rhagnodi yn lle hynny.

Beth os yw fy meddyginiaeth yn brin?

Efallai:

- byddwch yn gorfod aros ychydig yn hirach i gael eich meddyginiaeth
- y gofynnir i chi ymweld â fferyllfa wahanol, os yn bosibl
- byddwch yn cael eich meddyginiaeth wedi'i chyflenwi mewn swm llai, ac felly caiff ei chyflenwi'n amlach
- byddwch yn cael eich meddyginiaeth wedi'i chyflenwi mewn cynhwysydd gwahanol
- bydd yn rhaid rhagnodi meddyginiaeth wahanol i chi
- byddwch yn cael meddyginiaeth wahanol gan eich fferyllfa. Weithiau bydd hyn eisoes wedi cael ei gyfarwyddo drwy ganllawiau cenedlaethol a elwir yn Brotocol Prinder Difrifol.

Dylai unrhyw newid a wneir i'ch meddyginiaeth gael ei gytuno gyda chi fel yr opsiwn sydd orau yn eich amgylchiadau penodol chi.

Os rhagnodir meddyginiaeth wahanol i chi, byddwch yn cael gwybod sut i'w chymryd, ac am ba mor hir rydych yn debygol o fod yn ei chymryd. Yn aml byddwch yn gallu dychwelyd at eich meddyginiaeth arferol pan fydd y prinder drosodd. Ond weithiau bydd angen i chi barhau ar eich meddyginiaeth newydd.

Os nad ydych yn siŵr a oes unrhyw beth yn wahanol am eich meddyginiaeth, gofynnwch i'ch fferyllydd, meddyg, deintydd, nyrs, neu weithiwr gofal iechyd arall.

Mewn achosion prin, efallai na fydd meddyginiaeth amgen addas ar gael. Os bydd hyn yn digwydd bydd eich gweithiwr gofal iechyd yn esbonio beth yw'r camau nesaf i chi.

Pwy alla i ofyn iddynt am y cyflenwad o'm meddyginiaethau?

Gofynnwch i'ch fferyllydd, meddyg, deintydd, nyrs neu weithiwr gofal iechyd arall os oes gennych unrhyw gwestiynau am gyflenwad eich meddyginiaeth. Gallant roi'r cyngor gorau i chi. Weithiau, os yw arbenigwr fel meddyg ymgynghorol ysbyty wedi rhagnodi eich meddyginiaeth, efallai y bydd angen cysylltu â nhw.

Beth gallaf ei wneud i helpu i leihau effaith prinder meddyginiaethau?

Mae yna nifer o gamau y gall pob un ohonom eu cymryd.

- Archebwch y meddyginiaethau sydd eu hangen arnoch yn unig – peidiwch â chadw stoc o feddyginiaethau.
- Archebwch eich meddyginiaethau mewn da bryd, oherwydd efallai y byddant yn cymryd mwy o amser i gyrraedd nag arfer.
- Gwiriwch ddyddiadau dod i ben eich meddyginiaethau yn rheolaidd, oherwydd gallai'r rhain fod yn fyrrach nag arfer.
- Parhewch i gymryd eich meddyginiaethau fel y'u rhagnodir ar eich cyfer – peidiwch â newid faint rydych yn ei gymryd oni bai eich bod yn cael eich cynghori i wneud hynny.